

DZIENNIK ŁÓDZKI

Rok XVII

Łódź, czwartek 16 sierpnia 1962 roku

Nr 195 (4887)

Wiadomość o powrocie kosmonautów na Ziemię obiegła lotem błyskawicy cały świat

Prawie jednocześnie wylądowały wczoraj rano w Kazachstanie statki kosmiczne „Wostok-3” i „Wostok-4”

MOSKWA (PAP.) Zgodnie z programem lotu, 15 sierpnia 1962 r. w przewidzianym rejonie odbyło się lądowanie statków kosmicznych „Wostok-3” z kosmonautą Andrianem Nikołajewem i „Wostok-4” z kosmonautą Pawłem Popowiczem. Statki kosmiczne „Wostok-3” i „Wostok-4” wylądowały normalnie.

Czas lądowania kosmonautów: Nikołajewa — 9.55 (czasu moskiewskiego); Popowicza — 10.01. „Wostok-3” i „Wostok-4” lądowały w pobliżu miasta Karagandy w Kazachstanie, w nieznacznej odległości od wyznaczonego punktu lądowania.

NOWY JORK, LONDYN, PARYŻ (PAP.) — Wiadomość podana przez Agencję TASS o pomyślnym lądowaniu dwóch kosmonautów radzieckich w przewidzianym rejonie ZSRR powtórzyła z błyskawiczną szybkością wszystkie największe agencje prasowe świata.

Amerkańskie agencje prasowe UPI i AP przerwały nadawane wiadomości, by podać „błyskawicę” donoszącą o lądowaniu statków „Wostok-3” i „Wostok-4”. Doniesienia agencji zostały powtórzone przez prawie wszystkie rozgłoszenia radiowe i stacje telewizyjne.

Wiadomość o lądowaniu radzieckich statków kosmicznych w odstępach 6-minutowych komentowana jest w USA jako jeszcze jeden dowód ogromnej precyzji radzieckiej nauki kosmicznej.

Również Brytyjska Agencja Prasowa „Reuter” przerwała swój normalny serwis, by na bieżąco informować o nowym sukcesie kosmonautyki radzieckiej. Wiadomość odebrała z Moskwy powtórzona została przez rozgłoszenie „BBC” i inne brytyjskie stacje radiowe i telewizyjne.

„Nikołajew i Popowicz wylądowali w oznaczonym miejscu. Obaj czują się świetnie” — oto pierwszy sygnał Francuskiej Agencji Prasowej AFP, nadany po przerwaniu w połowie poprzedniej wiadomości. W chwili potem wiadomość ta została powtórzona.

na przez rozgłoszenie radiowe w Paryżu oraz radiostację „Radio-Luksemburg”.

MOSKWA (PAP.) — Nikołajew, który opuścił Ziemię w sobotę przed południem i Popowicz, który wystartował w niedzielę rano, przechodzą obecnie dokładne badania lekarskie. W środę po kilku-

MOSKWA (PAP.) — Przebywający w Jaltie Nikita Chruszczow i Leonid Breżniew, przejeżdżając w środę rozmowę telefoniczną z kosmonautami Nikołajewem i Popowiczem. Radziecki kosmonauta rozmawiał telefonicznie z Jaltą w kilka godzin po wylądowaniu. Nikita Chruszczow przekazał kosmonautom pozdrowienia oraz życzył im dobrego zdrowia. Chruszczow dodał, że czekać będzie na nich w Moskwie.

dniovej przerwie mogli się wreszcie ogolić i wykąpać. Podczas zespolewego lotu kosmonauci radzieccy ustanowili kilka rekordów światowych, zaś główni autorzy tego wyczynu — uczeni i konstruktorzy radzieccy — zdobyli pierwszeństwo w kilku dziedzinach techniki astronautycznej.

Nikołajew jest obecnie posiadaczem rekordu czasu trwania lotu kosmicznego i długości przebytej trasy. Razem z Popowiczem ma rekord czasu trwania lotu zespolewego.

PO RAZ PIERWSZY również telewizyjnie na Ziemi

oglądali bezpośrednio transmisję TV z kosmosu, widzieli i słyszeli ludzi oddalonych od Ziemi o 200 kilometrów i poruszających się z prędkością 28.000 km na godzinę.

PO RAZ PIERWSZY dwaj piloci polecili poza Ziemię z jednego kosmodromu w ciągu niespełna 24 godzin.

PO RAZ PIERWSZY wreszcie zdołano wysłać poza Ziemię dwa aparaty jeden po drugim z taką precyzją, iż znalazły się one na prawie identycznych orbitach okołoziemskich i leciały tak blisko siebie, iż piloci widzieli wzajemnie swoje statki.

Uczeni całego świata otrzymali wiadomość o wylądowaniu Nikołajewa i Popowicza, jeszcze raz ogłosili obywatelskie komentarze na temat wyprawy. Specjaliści Wschodu i Zachodu dość zgodnie obliczają, że w opłatanym kosmosu Związek Radziecki ma obecnie nad Stanami Zjednoczonymi przewagę 2-3 lat. Wszyscy też są zdania, iż Związek Radziecki będzie mógł umieścić człowieka na Księżycu mniej więcej na trzy lata przed Stanami Zjednoczonymi.

Wszyscy uczeni czekają obecnie na opublikowanie dokładnych wyników wyprawy. Dziennikarze oczekują z niecierpliwością konferencji prasowej z dwoma kosmonautami.

W środę po południu do Moskwy napływały zewsząd depesze z gratulacjami. Przesłali je m. in. Mao Tse-Tung — przewodniczący KC KP Chin i Liu Szao-Tsi — przewodniczący ChRL, premier

MOSKWA (PAP.) — Centralna Rada Związku Zrzeszeń i Organizacji Sportowych ZSRR nadała Nikołajewowi i Popowiczowi tytuły zasłużonych mistrzów sportu ZSRR za ustanowienie nowych światowych rekordów kosmonautycznych.

Mongolii Cedenbal, sekretariat Światowej Federacji Związków Zawodowych i premier Kuby Fidel Castro.

Było to przeżycie dla całego świata. Ale najbardziej denerwowały się w śróde matki obu kosmonautów. Korespondent TASS, wysłany do wioski Szorszaly, gdzie mieszka matka majora Nikołajewa, pisał:

„Matka kosmonauty nr 3 ze łzami w oczach, nerwowo mnąc końce chustki, słuchała pilnie radia, kiedy wreszcie rozległy się długo oczekiwane słowa, iż obaj piloci wylądowali pomyślnie i czują się dobrze.

Zadne słowa nie opiszą radości na twarzy staruszki — daje korespondent.

Kosmonauci Andrian Nikołajew i Paweł Popowicz. CAF — telefoto

Nowe loty kosmiczne zostały dokonane w celach pokojowych

Odezwa KC KPZR, Prezydium Rady Najwyższej ZSRR i rządu radzieckiego (Skrót)

MOSKWA (PAP.) — Komitet Centralny KPZR, Prezydium Rady Najwyższej ZSRR i rząd Związku Radzieckiego uchwaliły tekst odezwy do komunistycznej partii i do narodów Związku Radzieckiego, do narodów i rządów wszystkich ludzkości z okazji grupowego lotu w kosmosie statków — sputników „Wostok-3” i „Wostok-4”.

„Teraz jest już zupełnie oczywiste, że radzieccy lotnicy-kosmonauci opowiadali o odległości liczące miliony kilometrów. Zbliża się czas, kiedy poprowadzą oni potężne statki kosmiczne do planu układu słonecznego” — głosi m. in. odezwa.

„Wielodniowy grupowy lot

wokół Ziemi zapoczątkowuje nowy etap w badaniu kosmosu”.

Odezwa podkreśla, że wielki wyczyn kosmonautów Nikołajewa i Popowicza „dobitnie wykazuje osiągnięcia wysoko rozwiniętej gospodarki radzieckiej, przodującej ra-

(Dalszy ciąg na str. 2)

Pierwszy wywiad Nikołajewa i Popowicza

MOSKWA (PAP.) — „Najważniejszym rezultatem naszego lotu, jest pomyślnie jego zakończenie oraz wykonanie programu, a także fakt, że jako pierwsi potrafiliśmy odbyć lot w parze — jak się to powiada w lotnictwie. Wszystko dobrze, wszystko dobrze!” — powiedział Paweł Popowicz korespondentowi TASS krótko po wylądowaniu.

Andrian Nikołajew oświadczył: „Jestem dumny z tego, że zadanie zostało zlecone mnie i memu towarzyszowi. Uczyniliśmy wszystko, aby je wykonać”.

Wywiadu tego kosmonauci udzielili w domu, do którego przybyli na krótki odpoczynek.

Drogi z lotniska do miejsca odpoczynku obaj kosmonauci odbyli wzdłuż żywego korytarza. Po obu stronach drogi zgromadzili się ludzie, wznoszący entuzjastyczne okrzyki na cześć dzielnych kosmonautów.

Nikołajew i Popowicz — donosi korespondent — trzymają się dzielnie, są weseli, żartują, śmieją się i chętnie odpowiadają na pytania.

su na Ziemi, nawet przy stopniowym wytracaniu prędkości nie pozwolą uniknąć działania wielkich temperatur silnie sprężonego przed czołową powierzchnią pojazdu gazu atmosferycznego.

Temperatury te dochodzą do 1000 i więcej stopni Celsjusza. Ten właśnie fakt dyktuje możliwości konstrukcyjne statków kosmicznych, które muszą być wykonane z materiałów żaroodpornych.

Niezbędna jest także warstwa izolacyjna, która by chroniła wnętrze statku kosmicznego od nadmiernego nagrzania. Problem ten w radzieckich pojazdach „Wostok” został rozwiązany z powodzeniem, do tego stopnia, że te same pojazdy po niewielkich naprawach mogą być używane powtórnie.

Po przebyciu strefy działania wysokich temperatur, kiedy statek znajdzie się już w pobliżu Ziemi w „Wostokach” włączona zostaje specjalna aparatura lądowania zabezpie-

(Dalszy ciąg na str. 2)

Komunikat Agencji TASS

Program lotu grupowego wykonany został w całości

MOSKWA (PAP.) — Agencja TASS podaje: Program grupowego lotu kosmicznych statków — sputników „Wostok 3” i „Wostok 4”, pilotowanych przez obywateli Związku Radzieckiego, kosmonautów majora Andriana Nikołajewa i podpułkownika Pawła Popowicza, wykonany został w całości.

15 sierpnia 1962 roku statki — sputniki wylądowały, praktycznie rzecz biorąc, równocześnie w z góry wyznaczonym miejscu na terytorium Związku Radzieckiego, na południe od miasta Karagandy, w Republice Kazachskiej, w nieznacznej odległości od wyznaczonych punktów lądowania. Samopoczucie obu kosmonautów i ich stan fizyczny po lądowaniu jest dobry.

Kosmonautów Nikołajewa i Popowicza powitali w chwili lądowania: grupa zabezpieczająca, lekarze, przyjaciele, korespondenci i działacze sportowi.

Lot kosmicznego statku — sputnika „Wostok 3”, pilotowanego przez kosmonautę towarzysza Andriana Grigoriewicza Nikołajewa trwał 95 godzin. W ciągu tego czasu statek „Wostok 3” dokonał 64 obiegów Ziemi, pokonując trasę długości ponad 2.600 tys. kilometrów.

Czas trwania lotu kosmicznego statku — sputnika „Wostok 4” z kosmonautą towarzyszem Pawłem Romanowiczem Popowiczem, który dokonał ponad 48 obiegów Ziemi, wynosił 71 godzin. Trasa przebyta w tym czasie przez statek „Wostok 4” wynosiła około 2 milionów kilometrów.

Grupowy lot kosmiczny statków — sputników „Wostok 3” i „Wostok 4” trwał 71 godzin.

Zadania naukowe i techniczne nie mające precedensu pod względem czasu trwania lotu kosmicznego statków — sputników „Wostok 3” i „Wostok 4” i dokonane.

(Dalszy ciąg na str. 2)

Jak lądowały „Wostoki”

(Wt - AR). — Po trzech dobach wspólnego „zamieszkiwania” w kosmosie, po wspólnym przebyciu trasy prawie 5 milionów kilometrów (14-krotnie większej odległości niż Ziemia — Księżyc) piloci dwóch „Wostoków” powrócili pomyślnie na Ziemię. W konsekwentnym realizowaniu swe go bogatego programu — Związek Radziecki zakończył jeszcze jeden bardzo istotny etap.

Pomyślnie zrealizowanie dziś już czterech zalogowych wypraw w przestrzeń kosmiczną wymagało od nauki i techniki radzieckiej rozwiązania wielu dziesiątków najtrudniejszych problemów.

OD PRĘDKOŚCI 28 TYS. KM NA GODZ. — DO PRĘDKOŚCI LĄDOWANIA

Podczas lotu po swych orbitach „Wostoki” poruszały się z prędkością 28 tys. km na godzinę. By zatem pomyślnie je sprowadzić na Ziemię, prędkość tę trzeba zmniejszyć o dziesiątki razy w dość krótkim okresie czasu. W tym samym cza-

się musi być wytracona wielka energia kinetyczna i potencjalna, która posiadała pojazd krążący po orbicie.

W statkach kosmicznych typu „Wostok” sprowadzenie z orbity rozpoczyna się od automatycznej orientacji statku w przestrzeni kosmicznej. Następnie uruchomione zostają rakietowe silniki hamujące, dające odrzut wsteczny. Dzięki temu następuje częściowe wyhamowanie prędkości statku (statek traci równocześnie część swej energii) i pojazd schodzi z orbity. Impuls silników rakietowych jest bardzo krótkotrwały, gdyż w przeciwnym razie statek znalazłby się zbyt szybko w gęstych warstwach atmosfery i wytracił swą prędkość w niekorzystnych warunkach silnego grzania aerodynamicznego.

Pozostała część wielkiej energii kinetycznej statku kosmicznego traci na skutek działania oporu atmosfery. Na tym odcinku toru schodzenia pojazd zamienia cały zasób energii na ciepło.

W TEMPERATURZE 1000 STOPNI C

Najbardziej jednak nawet precyzyjne i racjonalne obliczenia toru powrotu z kosmo-

Jak lądowały „Wostoki“

(Dokończenie ze str. 1)
czająca dalsze wytracanie
prędkości statku.

W KABINIE LUB NA SPADOCHRONIE

Samo lądowanie pilotów odbywać może się dwoma sposobami — albo w samym statku, albo też drogą oddzielenia od niego na niedużej wysokości fotela z pilotem, (tak jak to się odbywa w odrzutowych samolotach myśliwskich), a następnie lądowania na spadochronie. Który ze sposobów użyty został podczas lądowania Nikołajewa i Popowicza, dowiemy się chyba już wkrótce.

Wszystkie kolejne operacje przy sprowadzaniu z orbity muszą odbywać się superprecyzyjnie. Chodzi tu zarówno o moment włączenia silników hamujących, jak wielkość siły ciągu, od której zależy zmniejszenie prędkości statku. Każde nawet najmniejsze uchybienie w wyborze momentu włączenia silnika, a także różnica w sile jego ciągu mogą spowodować w konsekwencji wieloletnie kilometrowe różnice w miejscu lądowania kosmonauty.

ŚCISŁY HARMONOGRAM LĄDOWANIA

W tej sytuacji operacje przewidziane w trakcie schodzenia z orbity, odbywają się według ściśle ustalonego harmonogramu, przy użyciu najdokładniejszych urządzeń automatyki i elektronicznych. Wielka sieć specjalnych stacji obserwacyjnych na ziemi, morzu i w powietrzu, ośrodków koordynacyjno-obliczeniowych oraz punktów łączności z kosmonautą czuwa nad lądowaniem pilotów. W każdej chwili mogą one wpłynąć na przebieg całej operacji, gdyby okazało się to potrzebne.

Na podkreślenie zasługuje również fakt, że piloci statków kosmicznych „Wostok”, mogą również sami przeprowadzić lądowanie przy pomocy urządzeń pokładowych, mogą oni także wpływać na samo lądowanie w czasie jego trwania.

Wystarczy przypomnieć tu kłopoty amerykańskiego kosmonauty Carpentera w okresie sprowadzania go z orbity (wylądował o kilkaset kilometrów od przewidzianego miejsca),

by zdać sobie sprawę z ogromu trudności, jakie przedstawia omawiany etap lotu kosmicznego.

Już poprzednie loty załogowe Gagarina i Titowa wykazały, iż wszystkie problemy związane z bezpiecznym sprowadzaniem kosmonautów z orbity zostały przez naukowców i inżynierów radzieckich pomyślnie rozwiązane.

Wielka precyzja i dokładność sprowadzenia „Wostoków” na Ziemię stanowiły jeszcze jeden nowy triumf radzieckiej automatyki, elektroniki, technologii materiałów, medycyny i dziesiątków innych dziedzin, jako że loty kosmiczne stanowią dzisiaj najbardziej widomy znak syntetycznej wszech nauki.

TEODOR ZUBOWICZ

Komunikat Agencji TASS

(Dokończenie ze str. 1)

go po raz pierwszy grupowego lotu kosmicznego, wykonane zostały pomyślnie i w całej pełni.

W czasie grupowego lotu kosmicznego po raz pierwszy zrealizowano dwustronną łączność radiową między statkami kosmicznymi. Podczas lotu kosmonauci rozmawiali ze sobą, wymieniali wyniki obserwacji i uzgadniali swe czynności. Uzyskano cenne dane dla zorganizowania łączności w warunkach długotrwałych lotów kosmicznych.

Wszystkie urządzenia i agregaty statków kosmicznych oraz znajdująca się na ich pokładach aparatura naukowa, funkcjonowały bez zarzutu w ciągu całego lotu, od chwili startu do chwili lądowania.

Kosmonauci radzieccy po mistrzowsku dokonali tego skomplikowanego lotu, sterując statkami i wykonując ściśle według wyznaczonych zadań wielki kompleks badań naukowych.

Dane obiektywne lekarskiej kontroli stanu zdrowia kosmonautów, która trwała w ciągu całego lotu wykazały, że kosmonauci radzieccy Nikołajew i Popowicz znieśli doskonale wpro-

Gratulacje dla bohaterów kosmosu i uczonych

MOSKWA (PAP). — Komitet Centralny KPZR, Prezydium Rady Najwyższej ZSRR i Rada Ministrów ZSRR serdecznie gratulowały Andrianowi Nikołajewowi i Pawłowi Popowiczowi pomyślnego dokonania grupowego długotrwałego lotu w przestrzeni kosmicznej i pomyślnego powrotu na ziemię radziecką.

KC KPZR, Prezydium Rady Najwyższej ZSRR i rząd radziecki złożyli gratulacje naukowcom, konstruktorom, inżynierom, technikom, robotnikom, załogom i organizacjom, wszystkim, którzy uczestniczyli w stworzeniu nowych kosmicznych statków — sputników „Wostok-3” i „Wostok-4”, w przygotowaniu i pomyślnym realizacji grupowego lotu kosmicznego.

wadzenie statków na orbitę oraz wielodniowy lot kosmiczny i powrót na Ziemię. W tym wspaniałym locie Andrian Nikołajew i Paweł Popowicz dali dowód wyjątkowego męstwa i odwagi, wykazując wobec całego świata szlachetne cechy moralne człowieka radzieckiego.

Lot kosmonautów radzieckich Nikołajewa i Popowicza jest nowym doniosłym etapem na drodze do pokojowego opanowania kosmosu.

W wyniku grupowego lotu statków — sputników „Wostok 3” i „Wostok 4” uzyskano materiały o ogromnej wartości naukowej i technicznej, które będą miały wyjątkowo doniosłe znaczenie dla dalszego opanowania przestrzeni kosmicznej i dla realizacji odwiecznego marzenia ludzkości — lotów w kierunku innych planet i światów.

Pierwszy wywiad Nikołajewa i Popowicza

(Dokończenie ze str. 1)
powiadała na pytania. Kiedy wszyscy, weszli do domu, w którym było gorąco, Popowicz odzwał się: „słowo honoru, w kosmosie było znacznie bardziej komfortowo! Zaś Nikołajew dodał: „i ludzi mniej i mniej hałas”.

Okoliczni mieszkańcy koniecznie chcieli poznać kosmonautów owocami. „Kosmiczni bracia” wkrótce z apetytem zjadali soczysty arbuz. Wkrótce potem odbyła się rozmowa telefoniczna między kosmonautami a Nikitą Chruszczowem. Nikołajew złożył raport, że lot odbył się pomyślnie, że samopoczucie kosmonautów znakomite i że gotów jest wykonać nowe zadania partii i rządu. Nikołajew gorąco podziękował premierowi Chruszczowowi za gratulacje kończąc: „do zobaczenia w Moskwie”.

Następnie Nikołajew oddał słuchawkę Popowiczowi, który

Prowokacyjne morderstwo w Berlinie na granicy NRD

BERLIN (PAP). — Nowa groźna prowokacja zachodniemiecka, której ofiarą padł oficer wojsk pogranicznych NRD, wydarzyła się we wtorek na granicy NRD z RFN, niedaleko miejscowości Wiesefeld (okręg Bad Salzungen).

Komunikat wydziału prasowego Ministerstwa Obrony Narodowej NRD doniósł w środę, iż poprzedniego dnia o godzinie 11,05 w wymienionym punkcie granicznym oficer i dwóch żołnierzy za-

chodniemieckiej straży granicznej wdarli się na terytorium NRD. Napastnicy wezwani do zatrzymania się przez posterunek graniczny NRD oraz na strzał ostrzegawczy oddany w powietrze, odpowiedzieli salwą z broni szybkostrzelnej.

Jedną z kul ugodziła śmiertelnie w głowę kapitana wojsk pogranicznych niemieckiej armii ludowej, Rudi Arnstada. Po morderczym zamachu zachodniemieccy żołnierze wycofali się na swoje terytorium. Zdyscyplinowanemu zachowaniu się wojsk pogranicznych NRD należy zawdzięczać, iż nie doszło do starcia zbrojnego o konsekwencjach trudnych do przewidzenia.

Miarodajne kół polityczne w stolicy NRD oświadczyły — jak podaje Agencja ADN — iż ten mord, dokonany na kapitanie Arnstacie, stanowi nową, zamierzoną prowokację dla wzmożenia napięcia.

Samoloty irackie zbombardowały wieś turecką

PARYŻ (PAP). — AFP donosi z Ankary, iż władze tureckie oskarżają lotnictwo irackie o dokonanie 15 bm. nalotu na wioskę turecką położoną 50 km od granicy. Samoloty irackie zrzucały bomby, które zabiły dwóch żołnierzy tureckich — głosi komunikat tureckiego Ministerstwa Obrony. MSZ Turcji wezwało w środę ambasadora Iraku w Ankarze w celu złożenia wyjaśnień.

Buenos Aires bez światła i wody mleka, pieczywa, telefonów i telegrafu

Czy w Argentynie dojdzie do dyktatury wojskowej?

RIO DE JANEIRO — korespondent PAP red. Osmańczyk pisze: Według nadcho-

dzących z Argentyny wiadomości, nowy kryzys wojskowy wywołał ścian anarchii w tym kraju. Buenos Aires, pozbawione jest częściowo światła i wody, przeżywa równocześnie strajk policji oraz straży pożarnej, protestujących przeciwko samowoli oddziałów wojskowych.

Wielkość zakładów przemysłowych stolicy Argentyny z powodu braku prądu jest sparaliżowana. W środę piekarnie nie dostarczały pieczywa. Brakowało również mleka. W dużej części miasta nie działają telefony i telegraf, a rozgłoszenie radiowe nadają program tylko w pewnych godzinach. Telewizja jest zupełnie nieczynna.

Według nie potwierdzonych pogłoszek w wojsku zdobywa przewagę skrajnie prawicowa grupa generałów, wypowiadających się za usunięciem z urzędu prezydenta Guido i wprowadzeniem dyktatury wojskowej.

Nie będzie wybuchów atomowych na Saharze

ALGER (PAP). — Korespondent amerykańskiej Agencji AP dowiaduje się w kółkach wojskowych, że wojsko algierskie, które nie pozwoli Francji na kontynuowanie doświadczeń atomowych w centrum Reggane na Saharze. Kółka te twierdzą, że jest rzeczą „zupełnie nie do pomyślenia”, aby Algieria mogła tolerować francuskie doświadczenia atomowe na swym terytorium, zwłaszcza w obliczu zgodnych protestów krajów afrykańskich.

Układy ewentualne postanawiają, że Francja może korzystać z bazy w Reggane w okresie 5-letnim od czasu proklamowania niepodległości Algierii. Układy nie zawierają natomiast najmniejszej wzmianki na temat eksperymentów nuklearnych.

„Akcja orzeł” w NRF opóźnia pociągi

BONN (PAP). — Na wezwanie zachodniemieckiego związku zawodowego kolejarzy, pracownicy kolejnictwa NRF rozpoczęli 15 bm. strajk „nadgorliwości”, tzw. „akcję orzeł” w celu przerwania swoich żądań podwyżki płac. Wykonując „ściśle według przepisów” swe czynności służbowe, personel kolejowy spowodował na całym terytorium Niemiec znaczne opóźnienia pociągów. Rząd boński obradujący w środę nad sytuacją w kolejnictwie ostro potępił akcję kolejarzy, zapowiadając równocześnie pewną podwyżkę ich uposażeń począwszy od 1 stycznia 1963 r.

Przyjęcie w tunelu pod Mont Blanc

PARYŻ (PAP). — W obecności oficjalnych gości z Francji i Włoch dokonano we wtorek ostatniej symbolicznej eksplozji, w tunelu pod Mont Blanc, ładunek dynamitu założony został przez Edmonda d'Estainga, przewodniczącego francuskiego towarzystwa prowadzącego prace przy tunelu.

Następnie w środku tunelu ustawiony został stół z kanapkami i szampanem sprowadzonym z Chamoni, dla robotników i gości, którzy obchodzili tę uroczystość ubrani w helmy stalowe zabezpieczające przed kamieniami i odłamkami oraz w odzież ochronną.

Burza nad województwem łódzkim

Wczoraj w nocy nad województwem łódzkim przeszła gwałtowna burza. Najbardziej ucierpiały powiaty Radomsko i Brzeziny. Odnotowano kilkanaście pożarów od wylądowań atmosferycznych.

(wit)

Walki wojsk kongijskich z katangijskimi

SZTOKHOLM (PAP). — 15 bm. w pobliżu jeziora Tanganika doszło do walk między oddziałami wojsk kongijskich i żandarmami katangijskimi — podaje agencja AFP ze Sztokholmu, powołując się na raport podpułkownika szwedzkiego Svena Werke, oficera łącznościowego w Kongu. Raport donosi, iż eskadry myśliwskie sił zbrojnych ONZ dokonały lotów zwiadowczych nad tą okolicą.

Łódź podwodna USA na wodach Kuby

HAWANA (PAP). Komunikat kubańskiego Ministerstwa Sił Zbrojnych informuje, że amerykańska „łódź podwodna wtargnęła na wody terytorialne Kuby w pobliżu prowincji Las Villas.

W ciągu ostatnich dwóch dni amerykańskie samoloty wojskowe pogwałciły obszar powietrzny Kuby.

Ponadto władze kubańskie odnalazły i skonfiskowały nowoczesną aparaturę radiową produkcyjną USA przeznaczoną na Kubę dla elementów kontrowersyjnych przez centralną agencję wywiadowczą USA.

Bomba w Madrycie

PARYŻ (PAP). — W dwa dni po ostatniej eksplozji nowa bomba została znaleziona we wtorek w centrum Madrytu. Bomba została na czas rozbrojona. Zamachowców nie ujęto.

Urodziła dziecko na campingu

BIAŁYSTOK (PAP). — W dzielnickim ośrodku wypoczynkowym w Gibach koło Augustowa, zażywająca wypoczynku żona jednego z dziennikarzy warszawskich — pani R. urodziła syna. Dziennikarska bratowa odepłała, że dziecko serdecznie odepła. Obecnie najmłodszy „redaktor”, który otrzymał imię Filip, przebywa wraz z mamusią w augustowskim szpitalu i czują się obydwoje dobrze.

To szczęście urodzić się na campingu. Mały Filip bowiem decyzyjnie kierownictwa ośrodka będzie mógł każdego roku wypoczywać w Gibach bezpłatnie przez 2 tygodnie.

W losowaniu brało udział 20.587 wkladów po 300 zł. Wylosowano 18 premii. Dla Łodzi przypadł 1 motorower „Zak” nr 2027189-10.

Loty kosmiczne dokonane w celach pokojowych

(Dokończenie ze str. 1)

dzieckiej nauki i techniki, niewątpliwą wyjątkowość ustroju socjalistycznego.

„Nowe wybitne sukcesy w dziedzinie opanowania kosmosu w sposób przekonywający wykazują, że komunizm osiąga jedno po drugim zwycięstwa w pokojowym współzawodnictwie z kapitalizmem”.

Radzieckich bohaterów kosmosu zrodził lud, są oni wychowani w duchu wzniosłych ideałów socjalizmu i komunizmu.

„Cały świat widzi teraz — głosi dalej odezwa — że komunizm zdecydowanie kroczą w awangardzie ludzkości na Ziemi i w kosmosie”.

„Wielkie odkrycia nauki, tylko wówczas mogą służyć polepszeniu warunków życia, gdy wykorzystywane są w celach pokojowych, w imię szczęścia ludzi”.

„Państwo radzieckie konsekwentnie i nieustraszenie walczy o trwały pokój na całym świecie. W celach pokojowych dokonane zostały również nowe loty radzieckich statków kosmicznych”.

Rząd radziecki ponownie oświadcza uroczystie, że całkowicie popiera działania narodów zapewnienia trwałego pokoju na całym świecie i czyni wszystko co niezbędne dla urzeczywistnienia tych słuszných zadań.

„Rząd radziecki ponownie zwraca się do wszystkich rządów i narodów z apelem, by jeszcze bardziej zdecydowanie walczyli o wywołanie ludzkości od niebezpieczeństwa wojny termojądrowej, o trwały pokój na ziemi. Ludzie radzieccy są przekonani, że narody walczące niezlomnie obronią pokój”.

Już sześciu kosmonautów

MOSKWA (PAP). — Major Andrian Nikołajew był piątym człowiekiem, który okrążył naszą planetę w statku kosmicznym. Podpułkownik Paweł Popowicz stał się kosmonautą nr 6.

Oto dla porównania dane na temat sześciu dotychczasowych lotów wokółziemskich: JURIJ GAGARIN, ZSRR, stał się 12 kwietnia 1961 r. pierwszym kosmonautą świata, okrążył Ziemię w „Wostoku-1”. Gagarin dokonał jednego okrążenia wokół planety. Masa statku wynosiła 4,7 tony, największa wysokość — 327 km (dotychczas nie pobity rekord), ciąg rakietowy — około 600 ton, okres nieważkości — 89,1 minuty.

HERMAN TITOW, ZSRR, w dniach 6 i 7 sierpnia 1961 roku okrążył Ziemię 17 razy w „Wostoku-2”. Masa statku — 4,7 tony, największa wysokość — 257 km, ciąg rakietowy — 600 ton, okres nieważkości — około 25 godzin.

JOHN GLENN, USA, 20 lutego 1962 r. okrążył Ziemię trzy razy w kabinie „Friendship-7”. Masa statku — 1,9 tony, największa wysokość — 256 km, ciąg rakietowy — 162 tony, okres nieważkości — 4 godziny 40 minut.

SCOTT CARPENTER, USA, 24 maja 1962 r. w statku „Aurora-7” okrążył Ziemię trzy razy. Masa statku — 1,9 tony, największa wysokość — 362 km, ciąg rakietowy — około 160 ton, okres nieważkości — 4 godziny 40 minut.

ANDRIAN NIKOLAJEW, ZSRR,

w dniach od 11 do 15 sierpnia 1962 r. okrążył Ziemię 64 razy w „Wostoku-3”. Masę statku na razie nie podano, największa wysokość — 251 km, okres nieważkości — około 94 godzin, ciąg rakietowy — 600 ton, okres nieważkości — 89,1 minuty.

PAWEŁ POPOWICZ, ZSRR, w dniach od 12 do 15 sierpnia 1962 r. okrążył Ziemię 48 razy. Masę statku i ciąg rakietowy na razie nie podano (przypuszczalnie większe, niż w przypadku pierwszych dwóch „Wostoków”). Największa wysokość — 254 km, okres nieważkości — 70 godzin z minutami.

Powers wniósł skargę rozwodową

NOWY JORK. Gary Powers wniósł we wtorek skargę rozwodową przeciwko swojej żonie, którą oskarża o „okrucieństwa moralne i nalogowy alkoholizm”. Żona Powersa ma 28 lat.

Jak wiadomo, Powers pilotował swego czasu amerykański samolot wywiadowczy „U-2”, który stracony został przez radziecką rakietę przeciwlotniczą w rejonie Świerdłowska. Skazany na karę więzienia został przez władze radzieckie uwolniony i w lutym br. powrócił do USA.

Śmierć chłopca pod motocyklem

Wczoraj w godzinach przedwieczornych w Nowosolnej, wpadł pod motocykl 12-letni Andrzej Galecki (Sporna 26) i poniósł śmierć na miejscu. Motocyklista Józef Drabik lat 20 (Kołuski, ul. Stroszewskiego 17) ranny przebywa w szpitalu (wit)

Kronika wypadków

Wczoraj o godz. 13.50 na ul. Ogrodowej w pobliżu posesji nr 6 wypadł z tramwaju linii „45/2” Antoni Podgórski lat 16 (Zgierz, ul. Ks. Selegiennego 1). Doznał złamania 2 palców.

O godz. 19.20 na ul. Chodkiewicza przed posesją nr 34 zapadł się motocykl należący do Zdzisława Rychlewskiego,

Starzy i młodzi w produkcji Zanim zostaniesz kierownikiem...

Oczy dypłom wyższej uczelni technicznej wystarczy do objęcia kierowniczego stanowiska w produkcji? Niemożna się dziwić, że tego rodzaju pytanie raz po raz powraca na forum ogólnych dyskusji. Zwłaszcza w ośrodkach związanych z przemysłem lekkim daje ono okazję do różnorakich, często skrajnie przeciwstawnych opinii.

Fabryki włókiennicze, a zwłaszcza łódzkie przedsiębiorstwa, to przede wszystkim stare, od lat zróżnicowane z przemysłem zalogi. Ba, nie tylko zalogi, w dużym stopniu dystryktu również.

Na kierowniczych funkcjach znajdują się ludzie nie tylko cennie zdobywając w ciągu wielu lat pracy doświadczenie, ale i wybitnymi zdolnościami organizatorskimi oraz umiejętnościami kierowania wieloletnią na nierazko zalogą.

W tej sytuacji wszelka mechaniczna ocena kadr prowadzi do błędnych wniosków. Nigdzie zresztą, (nie tylko w warunkach łódzkiego przemysłu włókienniczego) nie opiera się tej oceny wyłącznie tylko na tym, czy kandydat na dyrektora lub kierownika oddziału produkcyjnego posiada dyplom wyższej uczelni. Tymczasem w niektórych środowiskach próbuje się lansować teorię, że dyplom ten daje monopol na „wszelką mądrość”. Co gorsza, opinie te kieruje się przeciw starej kadrze zasłużonych i dobrze kierujących produkcją praktyków, co nierazko wywołuje u nich niepotrzebne i szkodliwe reakcje. Wbrew intencjom wyrażenieli owych opinii, nie tylko nie ułatwia to, ale utrudnia awansowanie młodych.

ZANIM ZACZNIESZ ROZKAZYWAĆ

Znany myśliciel wieku oświeceniawca nauczał swoich elewów, że zanim zaczną rozkazywać, muszą przedtem nauczyć się słuchać. Jaka szkoda, że dzisiaj zapomina się często o tej maksymie. Absolwenci Politechniki uważają nierazko, że proces zdobywania przez nich wiedzy zawodowej kończy się wraz z otrzymaniem dyplomu, że dyplom niezależnie od ich umiejętności praktycznych, pasuje ich automatycznie na kierownicze stanowiska w przemyśle.

Na szczęście tak myśla nie wszyscy. W ZPB im. I. Wywili pracuje na stanowisku mistrza salowego mgr inż. Ryszard Bunk. Kiedy dwa lata temu przyszedł do świeżym dyplomem PL w kieszeni, zwrócił się sam z prośbą do dyrektora o umożliwienie mu przejścia praktyki na wszystkich stanowiskach roboczych, poczynając od rozdawania bawelnianych bel. Dział młodego inżyniera ubiegają się dwie poważne fabryki łódzkie, ofiarując mu odpowiednie stanowisko kierownika przedziału.

Podobnie świeżo mianowany główny kolorysta w największym przedsiębiorstwie przemysłu bawelnianego (ZPB im. Obr. Pokoju w Łodzi) — mgr inż. Ryszard Kujko swój staż po ukończeniu Politechniki, rozpoczął od najbardziej „czarnych” prac fizycznych przy maszynach.

Przykładów takich jest wiele, jest ich coraz więcej, bowiem — jak mówią dyrektorzy — młodzi absolwenci politechniki coraz częściej zrywają z niedawnym, niesłusznym stosunkiem do pracy. Mgr inż. Rybak kierujący pracą kilku brygad majsterkich w przedziału, mgr Doruch — st. ekonomista działu studiów i analiz, mgr inż. Aleksandra Grabka — przewodnicząca na st. ekonomistę w dz. zbytu, mgr. ekonomii E. Dutkiewicz — wszyscy ci młodzi, zdolni i pracowici fachowcy z ZPB im. Obr. Pokoju wiedzą teoretycznie, poświadczoną dyplomem, poparli rzetelną pracę, w celu zglebienia trudnych problemów przedsiębiorstw i ludzi, którymi chcą kierować.

Jakże bowiem dyrygować — mówią ci młodzi — skoro samemu nie potrafi się utrzymać instrumentu w ręce?

NIE WYWOŁUJMY KONFLIKTÓW

inna sprawa, że tzw. staż wstępny młodego inżyniera kadry nie powinien odbywać się w takiej jak do-

tychczas formie, bez przemyślanego programu zajęć i określonej perspektywy awansu.

Zarówno bowiem program, jak i awans zależy w tej chwili od dobrej woli i rozsądku dyrektora fabryki, w której taki młody człowiek rozpoczyna pracę, a nie od konkretnie sprecyzowanych założeń, regulujących zarówno obowiązki jak i uprawnienia młodego inżyniera. W tej sytuacji nierazko wiele zależy od szczęścia, od tego do jakiej fabryki się trafi. Nie trzeba przypominać, że ludzie są różni, a więc i przebiegi stażysty również, że nie zawsze tego jego szczerzy wysiłek wyznacza jego przyszły los w zakładzie.

Dlatego też, (nie przeceniając lekarstwa w postaci zarządzeń administracyjnych), wydaje się, że sprawy te powinny znaleźć się w orbitie szczególnych zainteresowań kierownictwa resortu. Potrzebna jest mądra, oparta na skrupulatnej analizie sytuacji, interwencja władz przemysłowych, organizacji społecznych w dziedzinie tak bardzo ważnej dla ostatecznych wyników pracy: stosunków między ludźmi, interwencja, która by pomogła skończyć zarówno z oporami i uprzedzeniami w stosunku do młodych, jak i niesłusznymi i szkodliwymi opiniami młodych o starych.

Potrzebne jest zrozumienie, że o pełnych kwalifikacjach przyszłych kierowników produkcji decyduje nie tylko sam dyplom, ale i umiejętności zdobyte w toku solidnej praktyki. Trzeba też, aby i starzy praktycy przestali widzieć w młodych konkurentów w walce o dyrektorskie stolce, ale by dostrzegali w nich wykwalifikowanych pomocników, młodych, pełnych zapалу zastępców, a potem następców w pracy, która z postępem techniki wymagać będzie również i w przyszłości lekkiem zarówno coraz większej wiedzy teoretycznej jak i doświadczenia.

K. Wyrzykowska

Cztery czy dwa kółka?

Dylemat na szosie

Gwoli ścisłości — aby mieć prawdziwy obraz sytuacji — należałoby mówić o około 150 tys. samochodów osobowych. 250 tys. innych wozów, jak autobusy, ciężarówki, furgonetki i o milionie... motocykli. Milionie wehikulów, które — praktycznie rzecz biorąc — krążą po naszych drogach zaledwie 4 do 5 miesięcy w roku i konsekwentnie mnożą dane w statystycznej rubryce wypadków. Śmiertelność w wypadkach motocyklowych jest dziesięciokrotnie wyższa niż przy wozach osobowych! A tymczasem do roku 1965 liczymy się z „rozmnazaniem” motocykli do 2 i pół miliona. Szal dwóch kółek przybiera rozmiary wręcz szokujące.

Piosenka i taniec Wietnamu w woj. łódzkim

Na specjalne zaproszenie przybył do Polski reprezentacyjny Zespół Pieśni i Tańca z Wietnamu. Zespół ten odniósł wielkie sukcesy na Festiwalu w Helsinkach. W województwie łódzkim gościł ten egzotyczny zespół 19 bm. w Pabianicach w Hali Sportowej i 20 bm. w Sieradzu w gmachu teatru.

Milion czterysta tysięcy pojazdów! Liczbę tę wymieniamy jednym tchem każdemu, kto próbuje poddawać w wątpliwość rozwój motoryzacji w Polsce. Z roku na rok ilość ta powiększa się systematycznie o dalsze dziesiątki tysięcy — tylko patrzeć jak stuknie drugi milion.

I rzeczywiście — jeśli miernikiem motoryzacyjnej rzeczywistości mają być liczby — pęd obywateli do wzbogacenia się we własne środki lokomocji przedstawia się imponująco. Rejestruje go skrupulatnie statystyka i to wydawałoby się jest prawdą bezsporną.

Jeśli jednak rzucamy z dumą liczbę milion czterysta tysięcy pojazdów, to może jednocześnie warto zastanowić się nad tym, co kryje się pod pojęciem „pojazd”?

Trzy argumenty powtarzają się najczęściej u tych, którzy decydują o karierze motocykla i forsują ją coraz wyżej. Po pierwsze — popyt. Wciąż są chętni, trzeba więc produkować więcej. Po drugie — trudności takie jak brak surowców, zaplecza technicznego i odpowiednich kooperantów, nieodpowiednich do podjęcia produkcji samochodów i części. Po trzecie — nieproporcjonalność zarobków do ceny samochodów.

Z każdym z tych argumentów można podjąć dyskusję. Popyt jest, to prawda, ale czy próbujemy oferować obywatelom coś innego? Trudno się dziwić — biorąc co jest. Motocykl to przecież najbardziej dostępny pojazd dla kieszeni przeciętnie zarabiających. Nabywanie go wielu traktuje jako wstępny etap do kupna samochodu, licząc się z potaniem wozów. Niestety, rodzima produkcja nie spełnia jeszcze i długo chyba nie spełni nadziei w tym względzie. W najbliższych latach z fabryki żerańskiej wychodzić będzie raptem 28 tys. rocznie „Warszaw” i „Syren”, a ewentualne rozpoczęcie produkcji popularnego samochodu małowielkościowego przewidziane jest dopiero na lata siedemdziesiąte. Tymczasem zaś — lecąc będzie rocznie z taśm fabrycznych do 150 tys. motocykli, nie licząc importowanych „Jaw” czy „Pannoni”.

Jeden z moich redakcyjnych kolegów stał się ostatnio obiektem docieków i uszczypliwych uwag. Powód: zdecydował się na kupno „Mikrusa”, wertując codziennie dziesiątki ogłoszeń.

Abstrahując tu od takich czy innych błędów konstrukcyjnych polskiego samochodu, wydaje mi się, że trzeba mu oddać jedno: jest przejawem zdrowej tendencji, jaką zakiełkowało kilka lat temu w naszym przemysle motoryzacyjnym.

Jeśli więc nawet „Mikrus” był wozem nieudanym i trzeba było zakończyć jego produkcję — dlaczego zarazem zaprzeczono tendencje przemysłu motoryzacyjnego, zmierzające w kierunku podjęcia prób opracowa-

Historycy sztuki „uśmiercili”

twórcę pomnika Kościuszki

Spotkanie z prof. Lubelskim

Kto z Was czytał wydaną w Krakowie 3-tomową „Historię sztuki polskiej”? Wydawnictwo to bardzo cenne, bardzo ciekawe. Chociaż...

W roku 1955, druga, że pomnik Tadeusza Kościuszki w Łodzi wykonał... Stanisław Jackowski.

Tak się zdarzyło, że „nieboszczyka” — prof. Lubelskie go — spotkałem wczoraj na Piotrkowskiej. I to w formie, nie przypominającej niczym zmaterializowanej zjawy, wywołanej przez spirytystę.

— Czy czytał pan profesor „Historię sztuki polskiej”? — zapytałem po przywitaniu. — Naturalnie! — roześmiał się artysta. — I powiem szczerze, że wiadomość o mojej śmierci napłynęła mnie optymistycznie. Nie należałoby wyprawdzie do przesady, niemniej uważam to za dobry znak: że pożyję jeszcze sporo lat... Sądę natomiast, że tej klasy specjalistów, jakimi są współredaktorzy „Historii sztuki polskiej” powinni lepiej orientować się w sytuacji.

Jest rzeczą ogólnie znaną, że to nie Stanisław Jackowski ale właśnie ja dwukrotnie projektowałem i wykonałem pomnik Kościuszki w Łodzi, raz w roku 1930, a drugi (po znieszeniu go przez hitlerowców) w roku 1960. Odsłonięcie tego drugiego pomnika odbyło się bardzo uroczysto z udziałem gości ze wszystkich stron Polski. Tak więc wydaje mi się nieco dziwne, że wieść o tym nie dotarła do ludzi, którzy z tytułu swego zawodu zainteresowani są nią powinni przede wszystkim — a więc do redaktorów „Historii sztuki polskiej”.

— Dziwnie wydaje się to i mnie... A teraz może zechce pan profesor, który tytu przyjął ma w Łodzi, powiedzieć o sobie parę słów. Co robił pan w ciągu ostatnich 2 lat?

— Nielewicie w przeddzień odsłonięcia pomnika Kościuszki zapadłem na serce. Po powrocie do Anglii chorowałem przez dłuższy czas. Teraz jednak czuję się już znacznie lepiej. W Polsce bawię od 6 tygodni: byłem najpierw w Sopocie, potem w Warszawie. Po powrocie do Anglii mam zamiar wziąć się na nowo do mojej pracy zawodowej.

— W której życzymy panu profesorowi dalszych, pięknych osiągnięć.

Rozmawiał: M. J.

Zamiast traktatu o dobrych obyczajach

Czy warto być grzecznym?...

Pan A. jadł w barze mieczym jajecznicę, maskując przy tym tak głośno, że zdenerwowało to siedzącego obok pana B.

— Cóż za brak manier! — pomyślał zdezorientowany. A kiedy potem w tramwaju nadebrał mu na odcisk pan C., nie przepuszczając go nawet, pan B. mrknął coś pod nosem na temat wychowania.

Pan C., z natury brutalny, zasypał go wulgarnymi jak najszorstszymi słowami. Nie odzyskał jednak humoru. Kiedy potem w fabryce inżynier D. zażądał od niego pewnych wyjaśnień, on zrobił to w formie tak aroganckiej, że inżynier oburzył się. Nie wybuchnął wyprawdzie gniewem, ale, urościwszy potem do bardzo precyzyjnych obliczeń, popełnił poważną pomyłkę...

Błąd ten naraził później fabrykę na niemałe straty. Na razie ucierpiała żona inżyniera, pani E., z którą podmiłowany małżonek przepuszczał się podczas obiadu. Z kolei podenerwowana pani E. miała coś się ze sprzedawczynią panią F. Ta znowu...

Ale stop! Nie kończmy tego alfabetu, który można by ciągnąć w nieskończoność, wykazując jak jedna niegrzeczność wywołuje lawinę dalszych.

Brakł żywczności, nieład, nieprze-

strzeżenie pewnych form towarzyskich (nie mówiąc już o prostactwie i chamskiej uprzejmym nam życie. A równocześnie, stwarzając niemiłą atmosferę w fabrykach, biurach, sklepach itd. wpływają często niekorzystnie na wy-

dałość pracy. Tak więc sprawa, ta niby prywatna, zmienia się w problem społeczny. I nie jest też przypadkiem, że raz wraz powracamy do niej.

Niegrzeczność jest często wynikiem wrodzonej brutalności i ordynarności. W tym wypadku sprawa jest skomplikowana, ponieważ wymaga pracy nad przełamaniem charakteru. Jednakże pewne „niegrzeczności” wynikają po prostu z braku znajomości zasad savoir-vivre'u. Są to uchybienia drobne, które jednak przy pewnej wrażliwości naszych bliźnich, mogą się stać przyczyną zdrażnień.

Wielu ludzi zdaje sobie sprawę, że nie mieli sposobności doszlifować swoich towarzyskich manier. Nie jest więc przypadkiem, że wiele pism prowadzi stały, chętnie czytany kącik savoir-vivre'u.

A jak sprawa ta wygląda w Łodzi? Coraz więcej dbamy o estetykę naszych ulic, zielenioci i staramy się mnożyć akcenty plastyczne, upiększając nowe powstałe osiedla. W tej dziedzinie Łódź europeizuje się coraz bardziej. Czy jednak — jeśli chodzi o sprawę „kultury na co dzień” — zmieniła się również łodzianie?

Bezspornie tak! Przejdźmy się jednak po ulicy, przysłuchajmy się rozmowom prowadzonym w tramwajach czy sklepach, a dojdziemy do wniosku, że, niestety, nie wszyscy łodzianie są uświadomieni...

Zanotujmy jednak również zjawiska, naplatające nas optymizmem: oto obserwujemy w Łodzi nie tylko ten-

dencje do uzupełniania wiedzy fachowej, ale i zdobywania umiejętności „sztuki życia”.

Rozmawiałem na przykład o tym z kierownictwem LDK, które wraz z Ligą Kobiet i TWP zorganizowało cykl odczytów i wykładów z tej dziedziny. Takie też tematy jak: „Czy dobre wychowanie można się nauczyć?”, „Jak zdobyć sympatię otoczenia?”, „Co to jest kodeks towarzyski?”, „Jak unikać konfliktów?”, „Jak ustrzec się nieładu?” — znajdują chętnych słuchaczy. Poradniki „savoir-vivre'u” — „Grzeczność na co dzień”, „Kamyczka, ABC dobrego wychowania”, „Gumowoskiej, czy „Sztuka życia” Górczyńskiego są bestsellerami Biblioteki LDK, która organizuje często prelekcje na ten temat.

„Tematyka ta — informuje mnie kierowniczka biblioteki Krystyna Lewicka — obchodzi żywo naszych gości. Wykłady odbywają się stale w atmosferze bardzo przyjemnej, przy czym wielu z obecnych prosi prelegentów o dodatkowe wyjaśnienia. Również zakłady pracy i szkoły zgłaszają często — samorzutnie — zapotrzebowania na prelekcje tego typu”.

Działalność LDK jest tu bardzo pożyteczna. Jednakże „jedna kropka nie czyni wiosny”. Sprawa „kultury na co dzień” jest bardzo złożona — walkę z tzw. „niegrzecznością” prowadzić trzeba frontalnie. Wiele w szkołach, w klubach i świetlicach robotniczych, w związkach zawodowych różnych branż, w dyrekcjach poszczególnych zakładów i instytucji, w ośrodkach kulturalnych, sportowych. A przede wszystkim w domu, gdzie rodzice większą wagę położą powinni na sposób zachowywania się dzieci i młodzieży.

„Grzeczność nie jest nauką łatwą” — powiedział kiedyś pan Podkomorzy w „Panu Tadeuszu”. I miał rację. Ale warto nauczyć się tej sztuki, bo na prawdę umila nam ona życie!

M. J.

OGŁOSZENIA DROBNE

NIERUCHOMOŚCI

WILLE, w Kolumnie (dwa
letnie mieszkania wolne)
oraz samochód Opel „Ka-
det” pilnie sprzedam. —
Władysław Kolumna, Ar-
mii Ludowej 23, Kuch-
ciak 13720 G

DOMEK 4-izbowy, wygo-
dy oraz dwa krosna z
cewarką na chodzie —
sprzedam. Tel. 413-03
12707 G

DOM jednorodzinny oraz
płac oddzielnie sprzedam.
Wiadomość Zgierz, Rewo-
lucji 1905 r. nr 111
12780 G

WRZESZCZ siedmioizbo-
wy domek sprzedam lub
zamienię na podobny w
Łodzi lub okolicy. Oferty
„12906” Biuro Ogło-
szeń, Piotrkowska 96
12906 G

PŁAC 1,582 m kw. przy
ul. Sosnowieckiej 4 (bo-
sena Śląskiej) sprzedam.
Stanisław Dąbrowski
12890 G

DOMEK jednorodzinny,
murowany, ogródek, ul.
Okragowa (Choiński) nie-
drogo sprzedam. Miesz-
kanie wolne. Wiadomość
Główna 60-18 12849 G

PLACE budowlane z drze-
wami owocowymi w Ga-
kowku Małym (10 minut
od stacji kolejowej) —
sprzedam. Telefon 219-00
(Łódź) 12823 G

DOMEK wraz z komple-
tem urzędowania piekarni
sprzedam ewent. przyjmij-
my. Wspólnika. Zgłoszenia Re-
wólucji 1905 r. nr 23-6
Lewy 12820 G

DOMEK jednorodzinny,
murowany sprzedam. —
Ołowiana 38 (dojazd „11”
lub „15”) 12813 G

DOMEK (wolny), płac
przy stacji Zakładowe —
sprzedam. Wschodnia 37
m. 7 tel. 389-24
12801-12812 G

LOKALE

GARAŻ samochodowe-
go poszukuję. Gdańska 33
tel. 337-56 12700 G

POKOJ sublokatorskie-
go poszukuję samotna.
Oferty „12708” Biuro Ogło-
szeń, Piotrkowska 96
12708 G

POKÓJ, kuchnia (blok
III p.) duży, świetnie
zamienię na dwa pokoje
kuchnia wszystkie wygo-
dy. Oferty „12783” Biuro
Ogłoszeń, Piotrkowska 96
12783 G

JEDNOKOJOWE miesz-
kanie spółdzielcze, włas-
nościowe ewent. udział —
kupię. Oferty „12782” Bi-
uro Ogłoszeń, Piotrkow-
ska 96 12782 G

LOKAL sklepowy nad
chłodnią w śródmieściu
poszukuję. ewentualnie
celemek. Oferty „12908” Bi-
uro Ogłoszeń, Piotrkow-
ska 96 12908 G

UCZNIA lub uczennice
przyjmę na mieszkanie.
Piotrkowska 209-11. Tel.
279-05 12894 G

INŻYNIER poszukuje po-
koju sublokatorskiego w
Łodzi. Zgłoszenia telefon
406-22 godz. 8-15 12802 G

STUDENCKIE bezdzielne
mieszkanie poszukuję po-
koju sublokatorskiego.
Oferty „12872” Biuro Ogło-
szeń Piotrkowska 96
12872 G

MIESZKANIE wydzielone
spod kwaterek kupię.
Oferty „12874” Biuro Og-
łoszeń Piotrkowska 96
12874 G

POKOJ sublokatorskie-

go w okolicy Radiostacji
lub ul. Nowożyty poszuku-
ję. Oferty „12869” Biuro
Ogłoszeń, Piotrkowska 96
12869 G

POKÓJ, kuchnia oraz po-
kój oddzielny — zamie-
nię na dwa pokoje, ku-
chnia (najchętniej blok).
Tel. 328-50 12831 G

KULTURALNY, samotny
poszukuje pokoju sublo-
katorskiego. — Oferty
„12828” Biuro Ogłoszeń,
Piotrkowska 96 12828 G

MIESZKANIE wyłączone
spod kwaterek kupię.
Oferty „12810” Biuro Ogło-
szeń, Piotrkowska 96
12810 G

POKÓJ, kuchnia (słonecz-
ne) zamienię na równo-
rzędne lub większe. Dwie
wanny 12 od ul. War-
szawskiej (przed torami)
12807 G

KULTURALNY, samotny
poszukuje pokoju przy
rodzinie. Oferty „12804”
Biuro Ogłoszeń, Piotrkow-
ska 96 12804 G

KUPNO

GRZEJNIKI do central-
nego ogrzewania kupię.
(wysokość 1 metr). Tele-
fon 563-09 12863 G

SPRZEDAŻ

SIATKI ogrodzeniowe —
bramy, furtki i słupki
poleca warsztat „Jara-
czka” 41 12909 G

SIATKI ogrodzeniowe —
bramy, słupki, furtki po-
leca wytwórnia ul. Prze-
mysłowa 5 12863 G

STOŁY, biurko, szafę je-
dnodrzwiową sprzedam.
Mickiewicza 21-9, front
od godz. 15 12713 G

SŁUPKI ogrodzeniowe be-
tonowe okazjnie sprze-
dam. Kolumna, Warszaw-
ska 3 12766 G

KOŚCIARKE, wilki oraz
kaski dla lisów sprze-
dam. Zgierz-Chelmy, Za-
gajnikowa 2. Mikolaj-
czyk 12840 G

OVERLOCK 3-nitkowy
„Singer” oraz maszynę
szyciową 8/75 sprze-
dam. Kilińskiego 258-8,
od godz. 17 12802 G

Samochody-motocykle

SAMOCCHOD „Wartburg”
sprzedam. Tel. 268-55
12710 G

MOTOCYKL „Junak” ok-
azyjnie sprzedam. Ogła-
daj parking — Tuwima
12718 G

SAMOCCHOD „Mikrus”
(dużo części zapasowych)
sprzedam. Pabianice, Gra-
bowa 3 po godz. 16
12721 G

SAMOCCHOD „Moskwićz
407” sprzedam. Telefon
269-13 godz. 18-20
12734 G

SAMOCCHOD „Syrena” —
sprzedam. Ogłada Gazo-
wa 3. Tel. 544-95 godz.
18-21 12732 G

MOTOCYKL M-72 sprze-
dam. Pabianice, Barucha
45a 12756 G

SAMOCCHOD „Mikrus” —
sprzedam. Ogłada Piotrk-
owska 79 od godz. 17
12760 G

MOTOCYKL WFM oraz
magnetofon „Gintaras” —
sprzedam. Tel. 527-11
Ogłoszeń Piotrkowska 96
12784 G

BEZ 3 „P“

PISEMEK — PIECZĄTEK — PODPISÓW

możesz szybko i wygodnie załatwić każde

OGŁOSZENIE DO GAZETY

wystarczy zadzwonić na nr 311-50

Przedsiębiorstwa i instytucje proszone są
o przekazanie wszelkich uwag odnośnie tej
nowej uproszczonej formy usług na adres:

BIURO REKLAM I OGŁOSZEŃ
ŁÓDŹ — PIOTRKOWSKA 96,
TEL. 314-75

„OCTAVIE-Super” nowa,
1962 rok produkcji ku-
pię. Oferty „12791” Bi-
uro Ogłoszeń, Piotrkow-
ska 96 12791 G

SAMOCCHOD „Ford An-
lia De Lux” sprzedam.
Oferty „12792” Biuro Ogło-
szeń, Piotrkowska 96
12792 G

„JUNAK” po 4,500 km
płynie sprzedam. Cena
17,000 zł Pabianice, No-
wotki 13. Ratajski
12903 G

SAMOCCHOD „Mercedes”
170 sprzedam. Ogłada:
Wycieczkowa 16 12899 G

SAMOCCHOD bagażowy 3/4
tonu „Horch”, ogumie-
nie nowe, stan dobry —
sprzedam Piotrkowska 158.
Tel. 296-13 12879 G

SAMOCCHOD osobowy
sprzedam. Rzgowska 132.
Tel. 514-05 12878 G

SKUTER „Lambretta” po
9,000 km w dobrym sta-
nie sprzedam. Tel. 404-10
12877 G

MOTOCYKL „Junak” —
sprzedam. Wycieczkowa
go 7 12822 G

MOTOCYKL „Simson”
Sport” sprzedam. Ogła-
daj Zamenhofa 12-4
12817 G

MOTOCYKL „M-72”, stan
idealny sprzedam. Tel.
229-37 po godz. 17 12815 G

SAMOCCHOD „Warszawa”
z taksonomierzem oraz ra-
diem, stan idealny sprze-
dam natychmiast. Rzgow-
ska 2a Mielczarek 12808 G

MOTOCYKL „Jawa-350”
płynie sprzedam. Zgłosze-
nia Piotrkowska 273-15,
godz. 18-20 12893 G

LEKARSKIE

Dr NITECKI specjalista
chorób skórnych, wene-
rycznych 16-18, Kiliński-
go 82. 12292 G

Dr SIENKO, specjalista
chorób skórnych, wene-
rycznych. 16-18, Kiliń-
skiego 132. 12649 G

Dr ZIOMKOWSKI — spe-
cjalista chorób wenerycz-
nych. skórnych. 16-18,
Piotrkowska 14. 12278 G

Henryka KORONSKA, le-
karz ginekolog-położnik,
przyjmuje 17-18, Zielona
Gnr 16. 12350 G

MUZA (Pabianice 173)
„Reka w potrzasku”
prod. arg.-hiszp. dozw.
od lat 18 g. 16, 18, 20

STYLOWY (Kilińskiego 123)
„Ogniomistrz Ka-
len” (panorama) prod.
pol. dozw. od lat 16 g.
15, 18, 20, 15

ZACHETA (Zgierska 26)
„Tragiczny zamach” —
prod. jugosł. dozw. od
lat 14 g. 15, 30, 18, 20, 30

KINA II KATEGORII
ADRIA (Piotrkowska 150)
„Tygrysy na pokładzie”
prod. radz. dozw. od
lat 7 g. 16, 18, 20

DEK (Nawrot 27) „Dyl-
żans” prod. USA dozw.
od lat 12 g. 17, 19

DWORCOWE (Dw. Kall-
ski) „Zakopane 1961” —
„Trzech zięciów”, „Śla-
kusz”, godz. 10, 11, 12,
13, 14, 15, 16, 17, 18, 19,
20, 21

GDYNIA-STUDYJNE (Tu-
wima 2) „Czarna Car-
men” (panorama), pr.
USA, dozw. od lat 18,
dod. „Niobe”, p. pol.,
g. 10, 12, 30, 15, 17, 30, 20

HALKA (Krawiecka 3-5)
„Ostrożnie babciu” pr.
radz. dozw. od lat 12,
g. 16, 18, 20

MŁODA GWARDIA (Zie-
lona 2) „Matka i córka”
(panorama) prod. fr.-
wł. dozw. od lat 16 g.
10, 12, 30, 15, 17, 30, 20

Dr CHRZĄŃSKI specjali-
sta skórne, weneryczne.
Piotrkowska 157 godz.
17-19. 12923 G

Dr MARKIEWICZ, spec-
jalista chorób skórnych,
wenerycznych, mocz-
ciowych, Piotrkowska
109 — 6. 12425 G

USŁUGI

TELEWIZORY naprawiam
natychmiast. Tel. 226-99
A. Rymaszewski, ul. Gło-
wna 39. 12326 G

POGOTOWIE telewizyjne
czynne codziennie. Tele-
fon 387-74 J. Bryk, Jara-
czka 7. 12225 G

NAUKA

ZAPISY na kursy ma-
szynopisania, biurowości,
sekretariackie przyjmuję
Stowarzyszenie Stenogra-
fów i Maszynistów, Łódź,
Płac Zwycięstwa 2. tel.
278-16. 4181 K

NOWOCZESNY król u-
brań damskich, dziecię-
cych opamiętaj się szybko,
pod gwarancją, opatento-
wanym wynalazkiem mi-
strzyni Mechlińskiej. Na-
wrot 32 12726 G

PRACA

POMOC domowa pilnie
potrzebna. Zgłoszenia Sto-
ki, Krokusowa 1-3 m. 4
12733 G

KOBIETY do dziecka po-
szukuję pilnie. Kiliński-
go 103, Bańkowski. 12719 G

POMOC domowa potrzeb-
na. Tuwima 75-10 12717 G

CURIENNIK — ciastkarz
samodzielny na stałe po-
trzeby. Wiadomość Hen-
ryka 11, Wójcik od godz.
15 do 20 12763 G

POMOC domowa potrzeb-
na. Zgłaszaj się 22 Lip-
ca 4-10, IV piętro, front
w godz. 15-17 Korasie-
wicz 12875 G

POMOC domowa na 6 go-
dzin dziennie potrzebna.
Wocelna 13 m. 15, pra-
wa oficyna 12860 G

POMOC domowa do ma-
tej rodziny (trzy osoby
dorosłe) potrzebna. Zgło-
szenia Bucza 20-8
12854 G

OPIEKUNKA do chlop-
ców 3 i 9 lat na przycho-
dne potrzebna. Pieprzo-
wa 8 m. 21 (wieczorem)
12865 G

PRACOWNICY POSZUKIWANI

INŻYNIER lub technika elektryka z prak-
tyką do nadzoru w eksploatacji przemysło-
wych urządzeń elektrycznych i automatyki z
uprawnieniami bhp kat. V na stanowisko mi-
strza automatyki (płaca do 2,700 zł, plus pre-
mia, po okresie próbnym mieszkanie rodzin-
ne w osiedlu robotniczym) oraz palacza na
kotły wysokoprężne, maszynistę lokomotywy
spalinowej, spinacza wagonów, tokarza fre-
zera, ślusarza mechanika — przyjmują zaraz
Zakłady Silnikowe „Teodory” pow. Łask.
Zgłoszenia prosimy kierować na adres zakła-
dów. 4257/K

TKACZY na żakardy, przykręcający na sel-
faktory, przedarzy na przedalnie odpadko-
wary, tokarzy, cieśli, stolarzy, robotników do
służby dozoruowania oraz robotników niewy-
kwalifikowanych — zatrudnią zaraz ZPB im.
F. Dzierżyńskiego w Łodzi, ul. Piotrkowska
293/295. Zgłoszenia przyjmuje dział kadr, od
godz. 8 do 15,30. 4252/K

ROBOTNIKÓW niewykwalifikowanych z te-
renu Łodzi oraz województwa — zatrudni
natychmiast Łódzkie Przedsiębiorstwo Budo-
wnictwa Miejskiego — Wschód, Łódź, ul. Ko-
pernika 37. Zgłoszenia przyjmuje dział za-
trudnienia, pokój nr 5, w godz. 8-14. 3439/T

INŻYNIER z uprawnieniami bhp na stan-
owisko kierownika grupy robót elektrycz-
nych, inżyniera na stanowisko głównego me-
chanika, techników do działu wykonawstwa
na budowy, kosztorysanta, magazynierów,
monterów-spawaczy do c.o., stolarzy, beto-
niarzy, operatorów z uprawnieniami na żu-
rawie wieżowe, pomocników elektryków oraz
robotników niewykwalifikowanych zatrudni
natychmiast Łódzkie Przedsiębiorstwo Budo-
wnictwa Miejskiego — Wschód, Łódź, ul. Ko-
pernika 37. Zgłoszenia przyjmuje dział za-
trudnienia, pok. nr 5 w godz. 8-14. 3592/T

MONTERA lad chłodniczych z prawem jaz-
dy na motocykl zatrudnią natychmiast Zakła-
dy Wytwórcze Sprzętu Rolniczego WZGS
„Samopomoc Chłopska” w Łodzi, ul. Rewolu-
cji 1905 r. nr 37. Zgłoszenia przyjmuje dział
kadr. 3695/T

INŻYNIER na stanowisko kierownika dzia-
łu usług, inżynierów lub dyplomowanych ra-
diotechników do działu kontroli oraz na kie-
rownicze stanowiska w placówkach ZURIT
na terenie miasta Łodzi i województwa za-
trudni natychmiast Dyrekcja Zakładów Usług
Radiotechnicznych i Telewizyjnych w Łodzi,
ul. Piotrkowska 91. Warunki pracy i płacy
do omówienia na miejscu. 3600/T

INŻYNIER mechanika lub technika mecha-
nika oraz kontyngent do księgowości materia-
łowej zatrudni natychmiast Przedsiębiorstwo
Remontowo-Montażowe Handlu Wewnętrznego
go, Łódź, ul. Piotrkowska 17. Zgłoszenia
przyjmuje dział ekonomiczny. 3699/T

KIEROWNIKA zakładu galwanizacyjnego,
formierzy, spawaczy, ślusarzy, robotnika
magazynowego, tokarzy rewolwero-
wych, szlifarzy — polierowników — zatrudni
Łódzkie Zakłady Metalowe Przemysłu Tere-
nowego, Łódź, ul. Strzelczyka 26. 3694/T

INŻYNIER mechanika, technika mechanika
na stanowiska konstruktorów, elektryków,
rymarza, strażaków do straży pożarnej, tech-
nika chemika do laboratorium zakładowego,
księgowego oraz mistrzów wykonawców
zatrudni Zakłady Przemysłu Jedwabniczego
im. W. Wróblewskiego w Łodzi, ul. Hipotecz-
na 7/9, tel. 582-00. Zgłoszenia przyjmuje dział
kadr w godz. 8-15. 3684/T

Z powodu śmierci naszej nieodżało-
wanej koleżanki i długoletniej pracow-
nicy

JANINY CWANDY
z domu MICHEL

wyrazi głębokiego współczucia Mężowi
i Rodzinie składają:

RADA, ZARZĄD oraz KOLEŻANKI
i KOLEŻY z RZEMIEŚNICZEJ
WOJEWÓDZKIEJ SPÓŁDZIELNI
PRACY KOMINIARZY w ŁODZI.
3700/T

Dnia 13 sierpnia 1962 r. zmarł
STANISŁAW ZALEWSKI

pracownik Powszechnej Spółdzielni
Spożywców w Łodzi, Oddział
Śródmieście.

W Zmarłym tracimy wzorowego pra-
cownika i dobrego kolegę. Pogrzeb od-
będzie się w czwartek dnia 16 sierpnia
br., o godz. 17 z kapłany ementalnej na
Zarzewie. Rodzinie Zmarłego jak naj-
głębsze i najszerze wyrazy współ-
czucia składają:

DYREKCJA, RADA ZAKŁADOWA,
PODSTAWOWA ORGANIZACJA
PARTYJNA oraz KOLEŻANKI
i KOLEŻY.

4265/K

Wojewódzkiemu lekarzowi wetery-
narii Prezydium Rady Narodowej m.
Łodzi, Panu doktorowi Ryszardowi
GANASINSKIEMU wyrazi głębokiego
współczucia z powodu zgonu

MATKI

składają:

WSPÓŁPRACOWNICY z MIEJSKIE-
GO ZAKŁADU WETERYNARII i
WYDZIAŁU ROLNICTWA.
12952/G

WAZNE TELEFONY

Ogłoszenia wymiaro-
we telefoniczne 311-50
Informacje o wszel-
kich usługach 03
Pogot. Ratunkowe 09
Pogot. Milicyjne 07
Nocna pomoc lekar-
ska m. Łodzi 444-44
Straż Pożarna 06
Kom. Miejska MO 292-22
Kom. Ruchu Dro-
gowego 516-62
Przyw. Pogot. Dziec. 330-00
Przyw. Pogot. Lek. 333-33

Centrala Podmiejska 01
MOI 359-15

TEATR

TEATR POWSZECHNY
(Obr. Stalingradu 21) g.
19.30 „Przed maturą”
POZOSTAŁE TEATRY —
nieczynne

MUZEA

MUZEA Sztuki (Wic-
kowskiego 38) czynne
we wtorki i czwartki w
godz. 11-19; w środy,
piątki i soboty w godz.
9-18; w niedziele 10-16.

zoo — czynne g. 9-19.

PALMIARNIA — czynna
od godz. 10 do 18 (prócz
poniedziałków).

KINA

KINA PREMIEROWE

BALTYK — remont

POLONIA (Piotrkowska
57) „Rio Bravo” prod.
USA, dozw. od lat 12,
g. 10, 13, 16, 19

WISLA (Tuwima nr 1)
„W ślepej uliczce” p.
wł. dozw. od lat 16 g.
10, 12, 30, 15, 17, 30, 20

WŁOKNIARZ (Próchmika
16) „Karmazynowy pi-
rat” prod. USA dozw.
od lat 12 g. 9, 11, 13,
13, 30, 15, 17, 30, 20

WOLNOSC (Przybyszew-
skiego 16) „Burza nad
stepem” (panorama) pr.
fr.-wł. dozw. od lat 16
g. 10, 12, 30, 15, 17, 30, 20

JATRY-LETNIE (Sienkie-
wicz 40) „Jons i Erd-
me” prod. NRF g. 20.45.
(W wypadku niepogody
film nie będzie wyświet-
lony)

STYLOWY-LETNIE (Kiliń-
skiego 123) „Et cetera
pana pułkownika” prod.
fr.-wł. g. 20.45. (W wy-
padku niepogody film
nie będzie wyświetlony)

KINA I KATEGORII

KINO LDK (ul. Traugot-
ta 18) „Mieszkanie nr
8” (panorama) prod.
jugosł. dozw. od lat 16
g. 15, 30, 17, 45, 20

„Reka w potrzasku”
prod. arg.-hiszp. dozw.
od lat 18 g. 16, 18, 20

STYLOWY (Kilińskiego 123)
„Ogniomistrz Ka-
len” (panorama) prod.
pol. dozw. od lat

